

Илија ПСАЛТИРОВ

ШОПИНГ ЦЕНТАР ИЛИ ДРЖАВА?

Sекојдневно слуша-медекамногустрански инвестиции ќе ни ја помрднат економијата. И навистина, еден од најбогатите луѓе во светот, познат турски бизнисмен веќе на големо работи на отворање на огромен шопинг центар во срцето на Скопје. Инвестиција вредна 30 милиони евра. Секако, потег за поздравување, заради тоа што во него би се вработиле одреден број наши сограѓани.

Се зборува дека и во дворот на Скопскиот саем се токми градење на трговски центар по европски терк. Инвестиција вредна 60 милиони евра. И тоа е за поздравување.

Последниве денови дојдоа и Словенците. Го сакале оној прекрасен простор спроти Народна банка, за да градат уште еден шопинг центар. Сè е тоа в ред. Но, се поставува едно суштинско прашање:

Ќе се најде ли некој кој ќе инвестира во рестартирање на некој од замрениите индустриски капацитети во земјава или повеќе од тоа, ќе видиме ли некоја "гринфилд" инвестиција (градење од темел на нов произведен капацитет)?

За да има економски прогрес, мора да се инвестира во производство, а не само во услужната дејност, што во основа се случува во Македонија. Не велам дека тие стотина милиони долари за

изградба на шопинг центри се непотребни. Но, не ќе биде лошо да се најде некој кој ќе отвори и фабрика, што покрај нови вработувања ќе овозможи и создавање на производи, преку чија продажба ќе се оствари прилив на средства коишто ќе можат да се реинвестираат, да создаваат нови економски вредности, зашто само така ќе ја заживееме економијата.

Ако се радуваме на шопинг центри и ако очекуваме дека со нивното отворање ќе ни процвета економијата, едноставно се лажеме. Па, нели ги имаме и "Беверли Хилс", ГТЦ, "Олимпио" и уште "X" трговски центри низ Македонија, но половина од деловниот простор зјае празен, а остатокот се бутици и кафулиња. Значи, не ни недостасуваат бутици и кафулиња, туку ни недостасуваат фабрики. Најмногу од сè, на оваа држава ѝ е потребно производство на стоки, коишто ќе бидат конкурентни на европскиот и на светскиот пазар, стоки кои ќе ѝ донесат девизен прилив на државава, што е, пак, предуслов за развој и за дополнително инвестирање.

Во спротивно, ако продолжиме со трендот отворање на трговски центри, со оглед на големината на нашата земја, лесно ќе се случи за некоја година целата земја да ни стане шопинг центар.

И ова едно парче земја што ни остана не знаеме да си го направиме пристojно место за живеење.

Невработеноста постојано расте, како што растат и давачките кон државата. Граѓаните не можат ниту сметките да си ги платат, а да не зборуваме за нешто повеќе.

Сиромаштијата сè посилно тропана на вратите на поголемиот број домаќинства, а средната класа рапидно се трансформира, преминувајќи во класата сиромашни. Така, дојдовме во позиција од една страна да имаме екстремно богати, а од друга сиромашни граѓани.

"Може да биде и полошо"! Тоа е паролата на овој народ. И, има право. Најлошото што може да ни се случи е да ја изгубиме Македонија (не дај Боже!). Од тоа полошо - здравје! Само не сум сигурен дека треба и тоа да го дочекаме, па да ни светне дека нешто треба да направиме.

Несфатливо е по речиси 14 години независност и самостојност, да не сме мрднале напред во ниту еден сегмент на општествено-то живеење. Или стоиме во место, за што добиваме поддршка преку некакви "стенд бај" аранжмани или, пак, одиме наназад (да не кажам удолу), заради нашата неспособност да градиме држава - економски развиена, социјално сигурна, со високо ниво на политичка култура.

Дури сега ми е јасно зошто ќе се градат толку шопинг центри во земјава. Ако не можеме да изградиме држава, барем шопинг центри можеме. Алал да ни е Македонци!